

Nazismen

3

Krigspropaganda.

Udvalgte filmdokumenter

af Leif Nerlov

Statens Filmcentral

Filmene

Joseph Goebbels om den totale krig

Originaltitel: Joseph Goebbels zum Totalen Krieg. Kundgebung im Berliner Sportpalast am 18.2.1943.

Uforkortet uddrag af »Die Deutsche Wochenschau« nr. 10/651 februar 1943.

Bearbejdet af Th. Volkmann og K. F. Reimers, Institut für den Wissenschaftlichen Film, Göttingen 1966. 16 mm. s/h tone. 6 minutter.

Den tyske ugerevy nr. 754/9 1945 marts 1945

Originaltitel: Die Deutsche Wochenschau Nr. 754/9/1945, März 1945.

Uforkortet udgave af ugerevyen under bearbejdelse af K. F. Reimers, Institut für den Wissenschaftlichen Film, Göttingen 1978. 16 mm. s/h tone. 14,5 minutter.

Dansk udgave: Prisme Film for Statens Filmcentral og Undervisningsministeriet.

Oversættelse: Leif Nerlov.

Udlejning: Statens Filmcentral.

Denne pjece, der er udgivet af Statens Filmcentral, udleveres gratis til brug i forbindelse med forevisning af filmen. Henvendelse til Statens Filmcentrals hovedkontor, Vestergade 27, 1456 København K eller Jyllandskontoret, Lundingsgade 33, 8000 Århus C.

Redaktion: Leif Nerlov og Finn Løkkegaard.

Lay-out: Kjeld Brandt. Trykt hos Frede Rasmussen, København.

Udgivet af Statens Filmcentral, 1984.

Tysk krigspropaganda under anden verdenskrig

Når man beskæftiger sig med nationalsocialistisk krigspropaganda, er det vigtigt at holde sig for øje, at denne propaganda ikke kun for historikeren er et dokument eller en beretning til analyse for ideologi og indhold, men tillige må tillægges en ikke ubetydelig rolle som aktør i den historiske sammenhæng, den indgår.

Dette gælder naturligvis ikke kun den tyske propaganda, men har også gyldighed for den allierede propaganda. Når dette forhold specielt fremhæves i forbindelse med den tyske krigspropaganda, skyldes det, at denne propaganda i usædvanlig grad var velgennemtænkt og tilrettelagt med henblik på sin rolle som aktør i krigen og krigsindsatsen.

Succes, selvkritik og afskrækkelse

Tysk krigspropaganda havde til formål at søge tilslutning til krigsindsatsen og krigsanstrengelserne i civilbefolkningen, blandt soldaterne, i de besatte lande og i udlandet i øvrigt.

Kort udtrykt kan de psykologiske virkemidler, krigspropagandaen tog i brug karakteriseres som succes, selvkritik og afskrækkelse.

Dette gælder også den vigtige afdeling af propagandaen, som er filmmediet. De fleste tyske krigspropagandafilme indeholder alle tre elementer, men det er karakteristisk, at de tre elementer optræder med vekslende styrke i forhold til den militære situation.

I modsætning til 1914 var krigsudbruddet i 1939 ikke populært blandt tyskerne. Det var derfor propagandaens formål at skabe en stemning af succes og medgang omkring de første felttog i krigen.

Det fandt dels sted i de almindelige ugerevyer dels i større dokumentarfilm som »Feldzug im Polen«, »Feuertaufe« og »Sieg im Westen«.

I disse film skildres krigen som et gnidningsfrit velorganiseret felttog med masser af soldaterromantik og optimisme. Fjenden latterliggøres eller bagatelliseres, og ingen tyske tab optræder i dette filmunivers. De tyske soldater er elitesoldater, veludstyrede og velsoignerede. Sejrene fejres med parader, hvor soldater, ledere og den befriede befolkning sammensmeltedes til en enhed. Denne tendens i krigspropagandaen fortsatte frem til 1941, hvor de store og »lette« sejre blev afløst af stivnede fronter og modstand i de fleste af de besatte områder.

Under disse vilkår skifter propagandaen tendens. Der gøres rede for de vanskelige forhold, tropperne blev udsat for klimatisk og militært, og man går ind i en polemik med fjendens propaganda. I ugerevyerne skildres den tætte sammenhæng mellem den militære indsats og rationering, sparsommelighed, afsavn og produktionsindsats på hjemmefronten. Der vises for første gang tyske tab, og der gøres nøje rede for troppernes strabadser i ørkensolen og i den russiske vinter.

Formålet med dette er naturligvis at mane befolkningen til opbakning bag krigsindsatsen og at øge opfindsomheden, omhyggeligheden og produktiviteten i rustningsindustrien samtidig med, at man må affinde sig med færre materielle goder i dagligdagen.

Mens succesfilmene i krigens begyndelse var trækplastre i biograferne, bliver det nu almindeligt, at biografgængerne først ankommer ved ugerevyens slutning.

Soldaterbilledet er nu mere nuanceret. Værnemagten menneskeliggøres, soldater interviewes om deres situation og bedrifter, og de store parader afløses af indslag om fraternisering mellem tyskere og civilbefolkning. De store slag og felttog afløses af rapporter om isolerede (vellykkede) militæraktioner med hovedvægt på skildring af snarrådighed og personligt mod.

Da den tyske krigsførelse i vinteren 1942/43 for alvor kom i vanskeligheder ved El Alamein, ved den allierede invasion i Nordafrika og ved Stalingrad, forbereder Goebbels en ny propagandainsats i forbindelse med omstillingen til den totale krigsførelse. Hovedelementet i denne nye linie er frygten, frygten for nederlag, frygten for vold og død, frygten for bolsjevismen. De tidligere propagandaelementer findes stadig i filmpropagandaen: de tyske troppers heltemodige kamp, befolkningens entusiastiske medvirken i krigsindsatsen, men nu også tilføjet perspektivet: nederlagets katastrofale følger.

Goebbels' tale i Sportspalast 18. februar 1943 kan betegnes som krigens propagandistiske vendepunkt. I denne lange tale, hvoraf kun en lille (afsluttende) del bringes på filmen, siges det lige ud: »... bag de fremstormende sovjetdivisioner ser vi allerede de jødiske likvidationskommandoer..., hungersnødens spøgelse og et fuldkomment anarki...« De to udvalgte filmdokumenter er begge eksempler fra denne sidste propagandalinie i den tyske krigspropaganda. Mens Sportspalast-talen markerer begyndelsen af den frygtbetonede og totalmobiliserende propaganda er *ugerevy 754/9 marts 1945* så at sige afslutningen. Afskrækkelseslinien skærpedes navnlig efter de allieredes invasion i Normandiet 1944 og fandt et af sine højdepunkter i den udvalgte ugerevy.

Udover denne hovedlinie i den tyske krigspropaganda kan andre temaer i krigspropagandaen iagttages:

Den tyske soldat fremstilles i den tidlige propaganda som den ranke, frejdige sportsmandstype, der i lige kolonner indtager sin bestemte plads i den tyske krigsmaskine. Senere tilføjes individualitet i form af vovemod, humor og selvstændigt initiativ, og endelig i den sene propaganda præsentation af de rene landsknægttyper i irregulært udstyr.

Fjenden er i den tidlige propaganda skildret som inkompetent, degenereret, raceinficeret (negre!) eller for russernes vedkommende som dumme slaviske bondeknlode.

Senere tages fjenden mere alvorligt. Det postuleres, at fjenden betjener sig af lejesoldater (USA) eller at bolsjevikkommisærerne kaster de sagesløse undertrykte menneskemasser ind i en hovedløs kamp på ulige vilkår.

I den sidste del af krigspropagandaen fremstilles modstanderne som vilddyr og undermennesker, der tilsidesætter al menneskelig moral og soldaterskik. Terror, voldtægt og plyndring er modstandernes våben.

Forholdet mellem *fører(e)*, *folk* og *værnemagt* fremstilles under hele krigen som et forhold præget af sammenhold og overensstemmelse. Der lægges vægt på at vise civilbefolkningens offervilje i forbindelse med rustningsproduktion, under indsamlinger af tøj og genbrugsartikler til krigsførelsen, der agiteres mod hamstring og sortbørs, og man sammenkæder filmisk indsatsen på hjemmefronten med soldaternes indsats på fronterne.

Ligeledes lægges der vægt på at skildre troppernes kamp i det fremmede som kampen for hjemstavnen, som et værn mod ødelæggelsen af tyske og kristelige værdier.

De tyske lederpersoner, specielt Hitler, fremstilles dels som statsmænd med det store overblik, dels som gemyttede mennesker, der slår en sludder af med menigmand på fabrikgulvet, eller spiser sammen med soldaterne ved gullashkannonen under skulderklap og mandfolkesnak.

Specielt vises ofte lederne i optagelser ved frontlinien, hvor de udviser personligt mod under beskydning eller på tæt hold overværer kampene.

I de to udvalgte film er der direkte adgang til at iagttage disse temaer og tendenser i den sene krigspropaganda.

Joseph Goebbels om den totale krig. Tale i Berliner Sportpalast den 18. februar 1943

Den totale krig

Den militære situation i vinteren 1942/43 er baggrunden for omstillingen af det tyske samfund til total krigsførelse og dermed også for den nødvendige propagandaindsats i denne forbindelse.

I Afrika var Rommels styrker blevet slået ved El Alamein og samtidig bundet i en tofrontsrig efter den allierede invasion i Nordafrika. Den 1. februar 1943 indledte Rommel en modoffensiv, der i maj endte med de tyske troppers kapitulation.

På østfronten var den 6. armé blevet indesluttet ved Stalingrad i slutningen af januar, hvorefter midt- og sydafsnittet af østfronten måtte vige. En tysk modoffensiv blev indledt den 2. februar og genoprettede nogle af de territoriale tab; men kunne ikke genoprette de enorme tab af mennesker og materiel under Stalin-grad-slagene.

På Casablanca-konferencen 14.–26. januar 1943 besluttede de vestallierede at fortsætte krigen indtil Tysklands betingelsesløse kapitulation. For at virkeliggøre dette mål måtte Tysklands militære, økonomiske og industrielle struktur i den grad rystes og ødelægges og det tyske folks moral i den grad undergraves, at den nationalsocialistiske stat ville miste enhver evne til fortsat militær modstand.

Det var de vestallieredes vurdering, at den hårde krigsvinter 1942/43 havde taget så hårdt på det tyske folks modstandskraft, at det nationalsocialistiske Tyskland stod foran et snarligt sammenbrud.

Den totale mobilisering af hele det tyske samfund var nationalsocialisternes svar på de allieredes kapitulationskrav og de militære nederlag. Og den tyske offentlighed reagerede anderledes, end de allierede havde forestillet sig.

Total krigsførelse havde tyskerne oplevet stærke tendenser til i de sidste år af 1. verdenskrig.

Begrebet dækker over, at ikke alene de væbnede styrker, men også hele civilbefolkningen og samfundets virksomheder og institutioner inddrages aktivt i krigsførelsen, ja ikke bare inddrages, men stilles til rådighed for samfundets krigsindsats.

Gennem 1930'erne blev denne krigsførelse gjort til genstand for diskussion i militære kredse. Ikke mindst krigshelten fra 1. verdenskrig Erich Ludendorff bidrog med bogen »Der totale Krieg« (1935).

Ludendorffs og andres synspunkter var, at militæret i en krigssituation måtte have ubegrænset magt over samfundets ressourcer og propagandaapparat. Den nationalsocialistiske variant af den totale krig var, at ikke militæret, men staten – underlagt partiets målsætninger – skulle styre såvel den militære indsats som produktionen, propagandaen og fordelingen.

Under en krigsførelse af denne art nærmer man sig en totalitær samfundsform, hvor enkeltindividets rettigheder og velbefindende underordnes det overordnede mål.

I Det tredje Rige havde der lige siden magtovertagelsen været stærke og stigende tendenser til en sådan centraldirigering af samfundsressourcerne, først og fremmest arbejdskraften:

Den tyske arbejdsfront, der fra 1933 afløste fagforeningerne, indførelse af »fører«-begrebet i virksomhedsledelsen januar 1934, binding af arbejderne til statspolitisk og rustningsmæssigt vigtige virksomheder maj 1934, binding af arbejdskraften på landet 1934, mulighed for statsindgreb over for virksomheder i rustningsindustrien december 1934. Indførelse af »arbejdsbøger« 1935. Den første 4-årsplan 1936, der åbnede mulighed for militær tvangsudskrivning af arbejdere til opførelse af fæstningsanlæg (vestvolden), Bemyndigelseslov, der tillader midlertidig tvangsforflyttelse af arbejdskraft 1938.

Disse autoritære arbejdsmarkedsbestemmelser blev yderligere skærpet efter krigsudbruddet. Der blev indført centralt fastsatte lønninger, muligheden for at skifte arbejde mindskedes, og unge mænd og kvinder blev indrulleret i »Arbeitsdienst«. Ved årsskiftet 1939/40 var der tale om 1.4 millioner unge i Arbeitsdienst, hvoraf omkring 400.000 arbejdede på vestvolden.

Trods alle disse tvangslove var der dog endnu frem til 1941 stadig arbejdskraft-reserver at hente i befolkningen. Men efter vinterfelttoget 1941/42 mod Moskva, der både mandskabsmæssigt og materielt viste sig særdeles krævende, begyndte den tyske rustningsindustri at nærme sig grænserne for sin ydeevne. Derefter kom en gennemgribende rekruttering af al ledig arbejdskraft til rustningsindustrien.

Med de militære nederlag og tilbagetrækninger i vinteren 1942/43 skærpedes situationen på arbejdsmarkedet atter.

På den ene side krævede værnemagten flere soldater, og på den anden side var der brug for arbejdere i industrien. Der blev indforskrivet krigsfanger og fremmedarbejdere fra de besatte lande til rustningsindustrien, og kvinderne, der ellers i den nazistiske familiepolitik var reserveret til familiens og hjemmets pasning, blev forsøgt lokket til arbejde i fabrikker og kontorer.

Som statistisk materiale viser, lykkedes det ikke at mobilisere kvinder i større udstrækning end tidligere til produktivt arbejde. Derimod var indforskrivningen af krigsfanger og fremmedarbejdere en succes, hvilket betød, at værnemagten i det store og hele kunne beholde sin styrke trods stigende tab.

Mobiliseringen af den tyske befolkning til den totale krig afspejler sig således ikke i arbejdsstyrken. Derimod viser produktionstallene, at der i krigens sidste år blev produceret helt anderledes effektivt i rustningsindustrien. Medens rustningsarbejdernes antal fra december 1941 til juni 1944 steg med 28%, steg produktionen med 240%.

Forklaringen er gennemgribende rationalisering, øget arbejdstempo og arbejdstid og større kontrol og disciplinering på arbejdspladsen.

Som et kuriosum kan det nævnes, at da de allierede i krigens sidste tid gennemførte de omfattende terrorbombninger af tyske byer bl.a. med det formål at demoralisere de tyske arbejdere og dermed sabotere den tyske rustningsindu-

stri, rapporteres det, at arbejderne i stedet valgte at overnatte på de bombesikrede underjordiske fabriksanlæg. Og mens man nu alligevel opholdt sig her, kunne man jo lige så godt arbejde. M.a.o: De allierede bombninger medvirkede til at øge produktionen.

Da Goebbels den 8. februar 1943 holdt sin tale i Berliner Sportspalast, var det ikke kun en tale til de forsamlede menneskemængder. Det var samtidig en tale – via filmmediet – til den tyske nation, til værnemagten, til de besatte lande og til fjenden.

Talen i Sportspalast var det nationalsocialistiske regimes svar på kapitulationskravet fra de allierede, det var ledelsens utvetydige opbakning bag de hårdt prøvede væbnede styrker, det var klart budskab til den tyske nation om en fremtid med hårde prøvelser og hårdt arbejde, og det var en indirekte besked til de besatte lande om levering af øgede mængder af arbejdskraft og varer.

Filmmaterialet

Filmen om Goebbels' tale i Berliner Sportspalast den 8. februar 1943 er den første del af en længere ugerevy (»Die Deutsche Wochenschau« nr. 10/651 februar 1943). Efter Goebbels' tale vises der optagelser fra arbejdsmeldesteder, fra industrivirk-somheder, hvor kvinder melder sig til arbejde på kontorer og i fabrikker. Speakeren citerer Goebbels for udtalelsen, at flere kvinder i arbejde hjemme frigør soldater til fronterne. Derefter et afsnit om krigsførelsen i Nordafrika, hvor man bl.a. ser Rommel og derpå en række filmreportager fra østfronten, hvor tyske soldater i vinterkulde udkæmper træfninger med russerne.

Vurdering

Den 20.2.1943 skrev Goebbels i sin dagbog: »Vi gør den nye ugerevy færdig i aften. Den er lykkedes storartet, et rent mesterværk af en reportage af en masse-demonstration.«

Der er flere bemærkelsesværdige træk i opbygningen af denne ugerevy, som peger på de propagandamæssige hensigter.

For det første er en stor del af filmoptagelsen »dækket« af den neutrale kommentator, der refererer og citerer uddrag af Goebbels' to timer lange tale. Det drejer sig om den første tredjedel, der på denne måde optræder som »objektiv« reportage og ikke som Goebbels' egen propagandatale.

For det andet er det bemærkelsesværdigt, at Goebbels for det første ikke vises i nærbilleder, men i større optagelser, der viser ham som en del af forsamlingen.

For det tredje er den billedmæssige »hovedperson« under selve Goebbelscitaten ikke Goebbels, men de forsamlede personer.

Disse kendsgerninger peger på, at reportagen fra Berliner Sportspalast ikke havde til formål at lade Førerens talerør, Goebbels, tale til nationen, men at lade tyskere tale til tyskere. Hensigten med propagandafilmen er at overbevise den tyske befolkning om nødvendigheden af den totale krig og at mobilisere arbejdskraften til en øget indsats i rustningsindustrien. Forsamlingen i Berliner Sportspalast er vist, så den skildrer alle samfundslag i Tyskland, og det er disse »almindelige« tyskere, der henvender sig til deres medborgere med deres begejstrede tilslutning til den totale krig.

De følgende (ikke viste) optagelser i ugerevyen skal naturligvis følge dette budskab op og vise hjemmefronten i tæt samhørighed med de væbnede styrker. Talen blev også transmitteret over radioen, og det fremgår af Goebbels' dagbogsnotat fra 8. marts 1943, at han selv har troet på sin tales stærke virkning. Han hævder at have fået mange smigrende breve i den anledning.

Hitler selv kaldte talen for et psykologisk mesterværk.

I virkeligheden bedømte samtiden talen meget forskelligt. Selv for meningsfæller, der ikke personligt var til stede og derfor kun oplevede massehysteriet gennem radioen, virkede massernes hysteriske skrig og hvinen frastødende, mens andre lod sig imponere over masseopbuddet og den tilsyneladende betingelsesløse opbakning bag den nationalsocialistiske ledelse.

Under alle omstændigheder har talen gjort et dybt indtryk på såvel den tyske befolkning som i udlandet. Efter denne tale var ingen i tvivl om, hvad der ventede forude.

Filmens indhold

Billedside: Filmen indleder med den tyske ørn mellem to store hagekorsflag bag et langstrakt podium i Berliner Sportpalast. Oven over er ophængt en stor transparent med ordene »TOTALER KRIEG – KÜRZESTER KRIEG«.

Medens speakeren refererer og citerer udvalgte afsnit af Goebbels' tale vises en vekselvirkning af totaloptagelser af hele sceneriet, og næroptagelser af publikum og deltagere i demonstrationen. Derefter følger Goebbels' 10 spørgsmål til forsamlingen. Under dette afsnit veksler kameraet mellem Goebbels og hele forsamlingen og enkeltpersoner i forsamlingen på samme måde som under indledningen.

Lydside:

Dansk oversættelse:

(Kommentatoren): Den vældige massedemonstration i Berliner Sportpalast. Rigsminister dr. Goebbels talte. Han erklærede: Stormløbet på vort ærværdige kontinent er i denne vinter brudt løs med en kraft, der stiller alle menneskelige og historiske forestillinger i skygge. Den tyske hær og dens allierede danner her imod den eneste forsvarsvold, der kan komme på tale.

(Applaus)

I Tyskland tænker ikke et menneske i dag på et usselt kompromis. Hele folket tænker kun på en hård krig. Den fare, vi står overfor, er enorm. Enorme må derfor også de anstrengelser være, som vi træder den i møde med.

(Applaus og Sieg-Heil-råb)

Slutningen af denne tale blev til en enestående bekendelse til Føreren.

Dr. Goebbels sagde:

Da mine tilhørere spontant tilkendegav deres tilslutning til mine krav af 30. januar, påstod den engelske presse, at der havde været tale om et propagandateater. Jeg har nu inviteret et udsnit af hele det tyske folk i ordets bedste

Dansk undertekst:

1. Massedemonstrationen i Berliner Sportpalast.
2. Rigsminister Goebbels erklærede:
3. Stormløbet på kontinentet er i denne vinter brudt løs med en kraft, –
4. – der stiller alle menneskelige begreb i skyggen.
5. Den eneste forsvarsvold, der findes, er den tyske hær og dens allierede.
6. I Tyskland tænker ingen på et usselt kompromis.
7. Folket tænker kun på en hård krig.
8. Vi står over for en enorm fare.
9. Vore anstrengelser må derfor også være enorme, når vi møder den.

forstand til dette møde. Foran mig sidder på række tyske sårede fra østfronten. Blandt dem tæller jeg hen mod 50, der bærer Egeløvet og Ridderkorset. Bag dem rejser sig en blok af mandlige og kvindelige arbejdere fra rustningsindustrien, soldater, læger, videnskabsmænd, kunstnere, ingeniører og arkitekter, lærere, embedsmænd og ansatte ved de offentlige myndigheder og på kontorer Fordelt over hele Sportpalast's ring af tilskuerpladser ser jeg tusinder af tyske kvinder. Til dette fællesskab af mennesker, der i dette øjeblik repræsenterede hele nationen, rettede rigsministeren 10 spørgsmål: (Goebbels: Englænderne påstår, at det tyske folk værger sig mod regeringens totale krigsforholdsregler.

Tilråb: Føj!

Goebbels: Det (folket) ønsker ikke den totale krig, siger englænderne, men kapitulationen.

Tilråb: Sieg heil!

Goebbels: Ønsker I den totale krig?

Tilråb: Ja! (Applaus).

Goebbels: Ønsker I den, om nødvendigt, mere total og mere radikal, end vi i dag overhovedet kan forestille os den?

Tilråb: Ja! (Applaus).

Goebbels: Er I beredt til, sammen med Føreren, at stå som en falanks bag den kæmpende hær? Til at fortsætte denne kamp med vild beslutsomhed og uforstyrret af alle skæbnens tilskikkelser, indtil sejren er i vore hænder?

Tilråb: Ja! (Applaus).

(Goebbels): Jeg spørger jer: Er I besluttet på i tykt og tyndt at følge Føreren i kampen for sejren og under påtagelse af selv de tungeste personlige prøvelser?

Tilråb: Ja! Sieg heil! Fører, befal, vi følger! Fører, befal, vi følger!...

Goebbels: I har råbt dét til vore fjender, som de skal vide, for ikke at hengive

10. Talen sluttede med en enestående bekendelse til Føreren.
11. Han sagde:
12. Da mine tilhørere spontant tilsluttede sig mit krav af 30. januar, –
13. – kaldte den engelske presse det et propagandateater.
14. Jeg har nu inviteret et udsnit af hele det tyske folk til dette møde.
15. Foran mig sidder tyske sårede fra Østfronten
16. Blandt dem tæller jeg ca. 50, som bærer Egeløvet og Ridderkorset.
17. Bag dem rejser sig en flok af mandlige og kvindelige arbejdere –
18. – fra rustningsindustrien. Soldater, læger, videnskabsmænd, kunstnere, –
19. – ingeniører, arkitekter, lærere embedsmænd og –
20. – ansatte ved de offentlige myndigheder og på kontorer.
21. Fordelt på tilskuerpladserne ser jeg tusinder af tyske kvinder.
22. Til disse repræsentanter for nationen rettede Goebbels 10 spørgsmål:
23. Englænderne påstår, at det tyske folk værger sig –
24. – mod regeringens totale krigsforholdsregler.

sig til illusioner og falske forestillinger. Den mægtigste forbundsfælle, som findes på denne jord, folket selv, står bag os og er besluttet på, sammen med Føreren, at tilkæmpe sig sejren, koste, hvad det vil, og påtage sig de tungeste ofre.

Tilråb: Ja! (Applaus).

Goebbels: Og derfor lyder fra nu af parolen: »Nu folk, stå op og storm, bryd løs«. (Applaus).

Hymne: Deutschland, Deutschland über alles, über alles in der Welt...

25. Man ønsker ikke den totale krig, siger de, men kapitulation.
26. Sieg Heil!
27. Ønsker I den totale krig?
28. Ja!
29. Ønsker I den om nødvendigt mere total og radikal, –
30. – end vi i dag kan forestille os den?
30. Ja!
32. Vil I, sammen med føreren, stå som en falanks bag den kæmpende hær?
33. Vil I fortsætte kampen fast besluttede og uforstyrrede af skæbnen, –
34. – til sejren er vor?
Ja!
35. Vil I i tykt og tyndt følge føreren til sejren, også under
36. selv de tungeste prøvelser?
37. Ja!
38. Sieg Heil! Fører befal, vi følger. Fører befal, vi følger...
39. Nu ved vore fjender, de ikke skal nære falske forhåbninger.
40. Den mægtigste forbundsfælle, folket selv, står bag os, og er besluttet –
41. – på sammen med føreren, at sejre. Koste hvad det vil!
42. Ja!
43. Og derfor lyder parolen fra nu af:
44. Nu folk, stå op og storm, bryd løs!

Den tyske ugerevy nr. 754/9/1945, marts 1945

Den militære og politiske situation i Tyskland marts 1945

I luftrummet over Europa var vestmagterne nået til et højdepunkt i luftkrigsførelsen og bombetogterne. Den tyske flåde kunne kun ved hjælp af U-både endnu gøre sig gældende ved enkeltaktioner, medens de øvrige søstridskræfter i begrænset omfang kunne yde støtte til kampene i land (f.eks. i Pommern). I februar/marts forberedte Den røde Hær sig på den endelige offensiv mod Berlin. Den 1. februar var man nået frem til Oderflodens udmunding, hvorpå man planlagde med hele Oder-Neisselinien som udgangspunkt at vinde fodfæste for det endelige knibtangsangreb mod vest.

I slutningen af marts var hele Oder-Neisselinien under kontrol bortset fra en tysk fremskudt front i Schlesien.

I den mellemliggende tid blev den tilbageværende modstand i Kurland og Østpreussen bekæmpet.

På vestfronten var det den vestre Rhinbred, kampene gjaldt. Det lykkedes de allierede at beherske den vestre Rhinbred nord for Mosel omkring 12. marts, og i slutningen af marts var hele den vestre Rhinbred samt flere stærke brohoveder og stødkiler på østbredden under de vestallieredes kontrol.

Også på sydøstfronten og i Italien gik det tilbage for de tyske tropper. På alle frontafsnit forsøgte fra tysk side iværksat modoffensiver. Nogle af disse offensiver lykkedes kortvarigt under store tab af mandskab og materiel. Den militære modgang medførte skærpede politiske og økonomiske forholdsregler i det tilbageværende Tyskland.

Der indførtes repressalier mod frafaldnes familier, der blev oprettet standretter, og den 19.3. udstedte Hitler sin såkaldte »Nerobefaling«, der påbød ødelæggelse af alle værdier, der kunne komme fjenden til nytte. De sidste kræfter blev mobiliseret, f.eks. indkaldelse af årgang 1929 (15–16 årige).

I takt med de militære tab nærmede industrien sig et omfattende sammenbrud på grund af råstof- og arbejdskraftmangel.

Man nærmede sig den situation, der var skitseret på Casablanca-konferencen 1943, i den grad at lamme den tyske økonomi og industri, at krigen ikke kunne fortsættes.

Den tyske krigspropaganda, der fandt sted på denne baggrund, tiltog i desperation og ønsketænkning for at mobilisere de sidste kræfter til det afgørende modangreb, der kunne afvende katastrofen.

I midten af marts var Tyskland stadig i stand til at holde modstanderne fra døren mellem Rhinen og Oder-Neisse. Skulle et vendepunkt indtræffe, var tidspunktet kommet. På denne baggrund skal ugerevy 754/9 – 1945 ses.

Filmens indhold

Ugerevy 754/9 marts 1945 indeholder følgende 11 afsnit:

1. Strejker og uro i England og USA.
2. Vestfronten.
3. Wlassow-tropperne.
4. Kurland.
5. Østpreussen.
6. Otto Skorzeny og korporal Kunze.
7. Kamprum Guben.
8. Schlesien.
9. Sovjetisk terror.
10. Goebbels i Görnitz.
11. Hitler ved Oderfronten.

1. Strejker og uro i England og USA

(5,9% af filmens varighed)

Billedside: Optagelser fra et jernbaneterræn. Politi og demonstranter i håndgemæng. Demonstranter føres ind i »salatfade«. Sårede demonstranter.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Strejker og uro hører til dagens orden i England og USA. Også det er angrebs-signaler fra Moskva.

I en amerikansk industriby bliver de arbejdere, der protesterer mod den lave løn slået ned.

Siden magtovertagelsen er politikniplen forsvundet i Tyskland, men i USA er den blevet til Roosevelts terrorvåben.

Nedkæmpelsen af denne strejke kostede ifølge den amerikanske film et stort antal døde og sårede.

Dansk undertekst:

1. Strejker og uro er almindeligt i dagens England og USA.
2. Også det er iværksat af Moskva.
3. I en amerikansk industriby bliver arbejdere, der protesterer mod –
4. – den lave løn, slået ned.
5. Siden magtovertagelsen er politikniplen forsvundet i Tyskland.
6. Men i USA er den Roosevelts terrorvåben.
7. Nedkæmpelsen af denne strejke kostede ifølge den amerikanske film –
8. – et stort antal døde og sårede.

Bemærkninger: Det drejer sig om optagelser fra Chicago 1937. Optagelser fra arbejdskampe i forbindelse med overenskomsterne i jernindustrien. Seks stål-værker nægtede at indgå overenskomst med strejker og demonstrationer til følge.

Den konkrete demonstration ved stålværket i Chicago kostede 10 døde og 90 tilskadekomne demonstranter (30 med skudsår) og 35 sårede politifolk. Rent bortset fra at optagelserne er anbragt i en falsk sammenhæng, er filmens påstand om arbejdsuroligheder i de allierede lande på dette tidspunkt ikke i overensstemmelse med virkeligheden.

2. Vestfronten

(10,5% af filmens varighed)

Billedside: Optagelser af US-soldater enkeltvis og i grupper. Udsigt over en flod med en bro. Artilleriild og granatnedslag. Udsigt over en flod. Halvt ødelagte broer. Gauleiter Grohé i samtale med SS-officerer. Tyske hjemmeværnssoldater er trådt an ved en vejside. Andre instrueres i betjening af pansernæven eller forsynes med ammunition. Infanterister marcherer forbi i fuld udrustning. Faldskærmsjægere i dækning betjener maskingevær. Flere soldater betjener en kanon. Landskabsoptagelse med granatnedslag og indkopierede røgøjler. To infanterister. Den ene med cigarstump i mundvigen og græscamouflage på hjelmen.

Lydside:

Dansk oversættelse:

De, der ikke kan lide Amerika og dets rolle som jødisk landsknægt, må kæmpe i Europa.

Dette er en ærgerrig USA-generals lejesoldater.

Det lykkedes ham ikke at opnå sit mål. Heller ikke ved Rhinen skal det lykkes ham at besejre de tyske tropper.

Som på østfronten kæmper de tyske soldater urokeligt videre til sidste åndedrag.

Størstedelen af den tyske armégruppe har overskredet floden med tunge våben.

Ved Ruhrafsnittet er den planlagte omringning ikke lykkedes.

Gauleiter Grohé i samtalen med officerer, der netop er kommet fra slagmarken.

Dansk undertekst:

9. De, som ikke kan lide USA og dets rolle som jødisk landsknægt, –
10. – må kæmpe i Europa.
11. Dette er en ærgerrig USA-generals lejesoldater.
12. Han opnåede ikke sit mål.
13. Heller ikke ved Rhinen skal det lykkes ham.
14. Som på Østfronten, kæmper de tyske soldater urokeligt videre.
15. Størstedelen har overskredet floden med tunge våben.

Hjemmeværnet går i stilling.
Pansernæven, verdens mest håndterlige skyts bliver klargjort.

Forsynet med nye våben står den tyske soldat til stadighed over for modstanderen på vestfronten.

Faldskærmssoldater i kamp mod angribende fodfolk og kampvogne.

Tungt artilleri støtter. Også i denne offensiv mistede modstanderen hundreder af kampvogne.

16. Ved Ruhrafsnittet er den planlagte omringning ikke lykkedes.

17. Gauleiter Grohé taler med officerer, lige ankommet fra fronten.

18. Hjemmeværnet går i stilling.

19. Pansernæven bliver klargjort.

20. Med nye våben står den tyske soldat til stadighed overfor fjenden.

21. Faldskærmssoldater i kamp mod fodfolk og kampvogne.

22. Tungt artilleri støtter.

23. Også i denne offensiv mistede fjenden hundreder af kampvogne.

Bemærkninger: I betragtning af, at vestfronten var den anden hovedfront, må det konstateres, at denne del af krigen får en stedmoderlig behandling i ugerevyen. Ydermere er det tankevækkende, at så stor opmærksomhed ofres på Ruhr-afsnittet, et kampområde, der på dette tidspunkt var ude af centrum for kampene.

Det tyske tilbagetog over Rhinen bliver kun indirekte omtalt og erstattes af omtale af mindre enkeltaktioner. Ingen omtale af de svære tyske tab af mandskab og materiel under kampene på vestfronten.

Til sammenligning kan det nævnes, at beretningerne fra østfronten udgør 72.1% af filmens varighed.

3. Wlassow-tropperne

(6.1% af filmens varighed).

Billedside: General Wlassow med ledsagere på en ekserserplads. Der hilses med hævet arm. Forskelligartet påklædte soldater er trådt an. Wlassow og ledsagere skridter fronten af. En højt dekoreret underofficer ved siden af en kanon. Wlassow og hans stab tager plads på en tribune. Soldater og køretøjer paraderer forbi. Soldaternes beklædning og udstyr er højt forskelligartet.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Den øverstkommanderende for Komiteen til Ruslands befrielse, general

Dansk undertekst:

24. Øverstkommanderende for komiteen til Ruslands befrielse, –

Wlassow overtager yderligere kampenheder fra Forbundet af russiske frivillige.

Tropperne, der er udrustet med de mest moderne våben, marcherer forbi general Wlassow og forbundets general Köstring efter overdragelsen.

25. – general Wlassow, overtager yderligere kampenheder fra –

26. – Forbundet af russiske frivillige.

27. Udrustet med de mest moderne våben, marcherer tropperne forbi –

28. – general Wlassow og general Köstring efter overdragelsen.

Bemærkninger: På dette tidspunkt bestod Wlassow-tropperne kun af 1 division (en anden var under opbygning) og var rekrutteret blandt russere i de erobrede områder blandt krigsfanger og landflygtige. Reportagen bibringer tilskueren det indtryk, at man endnu rådede over stærke friske reserver, og at tyskerne ikke stod alene i kampen.

4. Kurland

(8.6% af filmens varighed)

Billedside: Korttrick: området mellem Berlin-Dresden og Königsberg-Warszawa. Ingen afmærkning af fronterne. Optagelser af advarselsskilte, infanterister i skyttegrave. Detonationsrøg i det fjerne. Infanterister med våben i tilsneede skyttegrave. Tre infanterister betjener en kanon. Granatnedslag. Eksplosion i et skovbryn og to skikkelser. Infanterist affyrer sit gevær. Andre soldater i dækning giver ild. Landskab med detonationsrøg. Infanterist med lange skægstubbe og pibe i mundvigen ser beslutsomt frem for sig.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Fire gange har bolsjevikkerne angrebet brohovedet ved Kurland med sne-sevis af infanteridivisioner og panserbrigader, og fire gange er deres angreb blevet slået tilbage med uhyre tab af mennesker og materiel.

Vore Kurlandkæmpere femte afværgeslag er nu i fuld gang. I beskidte huller og skyttegrave venter vore soldater på de angribende bolsjevikker. Disse stillinger er udsat for den tungeste fjendtlige artilleribeskydning.

Dansk undertekst:

29. Fire gange har bolsjevikkerne angrebet brohovedet ved Kurland, –

30. – og fire gange er de blevet slået tilbage med uhyre tab.

31. Femte afværgeslag er nu i gang.

32. Vore soldater venter på bolsjevikkerne.

33. Disse stillinger er udsat for den tungeste artilleribeskydning.

Flygtende bolsjevikker kommer i svær maskingeværild. Der er de!

Bemærkninger: Kurland var en sekundær krigsskueplads, der i disse afgørende timer bandt stærke tyske militærkræfter. Der berettes i overensstemmelse med virkeligheden om et tysk afværageslag, en af de få militære succeser i disse dage. Militært set var Kurland af mindre væsentlig betydning. På kortet udelades omhyggeligt en redegørelse for frontlinierne. Det efterlader det indtryk hos tilskueren, at fronten endnu går langt mod øst, hvilket de næste optagelser fra Østpreussen forstærker.

5. Østpreussen

(9.4% af filmens varighed)

Billedside:

FLUGT.

Optagelser af en gruppe tilhillede soldater ved isbåde med last. En båd med sårede skubbes i gang. I det fjerne andre isbåde.

Et vogntog holder rast ved kanten af isflagen. Et andet er på vej over isen. Tungt læssede fodgængere og hestespand. Optagelse fra en landevej med flygtninge.

Soldater driver kvægflokkene gennem landskab og gennem en landsby.

MARIENBURG.

Udsigt over Marienburgs tårne og tage. Gennem en porthvælving ses slottets gårdsplads med ruinrester og murbrokker. En infanterist søger dækning bag brystværnet. Beskadiget murværk. Officer med ridderkors ser alvorligt frem for sig.

Udsigt over Marienburgs tage. I det fjerne detonationsrøg.

En soldat kigger gennem et skydeskår over ruinstumper på en Sherman-kampvogn fra Den røde Hær.

Tre infanterister skyder med karabiner fra en beskadiget bygning. Udsigt gennem et skydeskår i brystværnet. I to mosaikruder afspejles ruiner fra Marienburg og hovedet af en statue.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Hvor det er muligt transporteres sårede over isen.

Bolsjevikernes angreb tvang hundredetusinder af tyskere til at forlade alt, hvad de ejede og havde og bringe

Dansk undertekst:

35. Hvor det er muligt transporteres sårede over isen.

36. Bolsjevikernes angreb tvang hundredetusinder af tyskere –

sig selv og det mest livsnødvendige i sikkerhed. I kolonner, der rækker fra horisont til horisont, drager tusinder af hestevogne og fartøjer over isen til sikkerhed i riget.

Kæmpemæssige kvægflokkene finder selv vej...

Dette er optagelser fra Marienburg, hvis besætning i mange uger helt udmødt har kæmpet mod de overvældende bolsjevistiske regiment.

Denne fæstning, der blev bygget i det 14. århundrede af tyske ordensriddere, og som har prøvet mange svære angreb fra øst, skal nu for alvor bestå sin prøve.

Bag metertykke mure kæmper tyske soldater, deriblandt også en marineenhed.

Og foran bastionerne ligger sønder-skudte bolsjevistiske kampvogne.

37. – til at forlade alt, og bringe det mest nødvendige i sikkerhed.

38. I kolonner drager tusinder af fartøjer over isen i sikkerhed.

39. Kæmpemæssige kvægflokkene finder selv vej...

40. Disse optagelser er fra Marienburg, hvor besætningen har kæmpet –

41. – i mange uger mod de overvældende bolsjevikker.

42. Denne fæstning, som har prøvet mange svære angreb fra øst, –

43. – skal nu for alvor bestå sin prøve.

44. Bag metertykke mure kæmper tyske soldater, samt en marineenhed.

45. Foran bastionerne ligger sønder-skudte bolsjevistiske kampvogne.

Bemærkninger: Allerede omkring 25. januar beherskede sovjettropperne de områder, der skildres i flugtoptagelserne.

At disse optagelser bringes i denne ugevirker til at sløre den egentlige frontsituation.

Hjemme i »riget« vidste alle af personlig erfaring, at store flygtningemængder strømmede vestpå. Filmen giver det indtryk, at evakueringen foregår velorganiseret, og at selv kvæget hjembringes i sikkerhed i riget. De barske realiteter for disse flygtninge med russiske flyangreb, de tusinder af omkomne ved drukning og ihjelfrysning nævnes eller vises ikke.

Situationen i Østpreussen eksemplificeres ved forsvaret af Marienburg, der kort efter disse optagelser – inden ugeren kom på gaden – blev erobret af sovjettropperne (9.3.1945). Trods helteskildringen fra Marienburg kan ugeren dog ikke skjule, at hele Østpreussen på dette tidspunkt var blevet militært afsnøret. De mange østpreussiske flygtninge i det tilbageværende Tyskland og i de besatte lande var en kendsgerning, det ikke var muligt at fortie uden at miste troværdighed.

6. Skorzeny og Kunze

(7.8% af filmens varighed)

Billedside: Skorzeny foran en række opstillede soldater. Hans tale illustreres af sønderskudte russiske kampvogne.

Panserødelæggelsesmærket i en håndflade. Skorzeny overrækker en af soldaterne tegnet.

Næroptagelser af Kunze skiftende med optagelser af en soldat med en pansernæve i stilling, landskab med røgskyer, ødelagt T-34 kampvogn på 10–15 meters afstand, andre T-34 i umiddelbar nærhed, Kunze i næroptagelse viser, hvordan pansernæven affyres, brændende T-34, Kunze fortæller.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Mussolinis befrier, oberstløjtnant Skorzeny kæmper med sine mænd ved et af brændpunkterne i øst.

(Skorzeny): »Russerne har lært at frygte os. Også »Iwan« kan besejres. Det har vores almindelige mænd bevist. Det glæder mig at overrække en af jer Panserødelæggelses-emblemet.

Underofficer Kunze! Jeg overrækker Dem Panserødelæggelsesemblemet.«

(Kunze): »Da kommer der en ordonnans til mig, mens jeg sidder i mit skyttehul. Underofficer, russerne er her!

»Nå«, sagde jeg, »bare rolig knægt, det er nok ikke så slemt.« Jeg snuppede min »pansernæve«, og lige med et så jeg bæstet foran mig, sådan cirka 10–12 meter fra mig.

Det var en T-34.

Jeg lod den komme lidt nærmere, satte min pansernæve til skulderen og trykkede roligt af, og bang! Der lå den! Mandskabet rømmede straks, og jeg skød hurtigt med maskinpistolen efter dem og fik også lagt dem ned.«

Dansk undertekst:

46. Oberstløjtnant Skorzeny og hans mænd kæmper i øst.

47. Russerne har lært at frygte os. Også »Iwan« kan besejres.

48. Det har vore mænd bevist.

49. Det glæder mig at overrække en af Jer panserødelæggelsesemblemet.

50. Underofficer Kunze!

51. Jeg overrækker Dem panserødelæggelsesemblemet.

52. Som jeg sidder i mit skyttehul, kommer en ordonnans til mig:

53. »Underofficer, russerne er her!«

54. Jeg sagde: »Rolig knægt, det er nok ikke så slemt.«

55. Jeg greb min »pansernæve«, og med ét så jeg bæstet 10–12 m foran mig.

56. Det var en T-34.

57. Jeg lod den komme lidt nærmere, før jeg trykkede »pansernæven« af.

58. Mandskabet rømmede straks, og jeg skød dem ned med maskinpistolen.

Bemærkninger: Disse optagelser af den kendte krigshelt Otto Skorzeny og den gæve underofficer Kunze er en lille »solstrålehistorie«, der skal kaste et menneskeligt og varmt skær over krigen på østfronten. Ved at vælge en heroiserende personschildring forflygtiges overblikket over frontsituationen, som f.eks. den sovjetiske fremrykning ved Oder.

7. Kamprum Guben

(6.7% af filmens varighed)

Billedside: Køretøjer haster gennem en forretningsgade. Ung soldat viser en panserofficer ind. Brændende huse. Soldater arbejder sig frem under dækning. Panserofficer giver en ordonnans anvisninger. T-34 kampvogn i en forladt gade. Tre infanterister skjuler sig bag et hushjørne. En anskudt T-34 kampvogn på modsatte side af gaden. En ung kvinde rækker et drikkebæger til en soldat. Landskab med røgskyer. Tomandsgrupper af soldater med karabiner og stormgeværer i gadekampe. En soldat springer med trukket pistol frem mod en T-34 kampvogn. Indkopieret eksplosion fra anden film. Soldaten vender leende tilbage mod kameraet.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Kamprum Guben.

Efter svære kampe er det lykkedes tyske tropper at generobre en stor del af den bolsjevistisk besatte by.

I hårde træfninger renser panser og infanteri gade efter gade. Mellem brændende huse arbejder soldater med pansernæver sig frem for at gøre det af med resterne af de flygtende bolsjevikker.

SS-løjtnanten springer frem for at uskadeliggøre besætningen fra en ramt T 34-kampvogn.

Dansk undertekst:

59. Kamprum Guben.

60. Det er lykkedes tyske tropper at generobre den besatte by.

61. Panser og infanteri renser gade efter gade.

62. Mellem brændende huse arbejder soldater sig frem, –

63. – for at gøre det af med resten af de flygtende bolsjevikker.

64. SS-løjtnanten springer frem for at uskadeliggøre besætningen fra en –
65. – ramt T-34'er.

Bemærkninger: Guben, den nuværende grænseby mellem DDR og Polen – ca 100 km i luftlinie fra Berlin – ved Neisse-floden befandt sig på dette tidspunkt i frontlinien.

Optagelserne foregiver at vise nogle gadekampe, men består for det meste af optagelser efter kampene. »Likvideringen« af tankbesætningen er et filmteknisk falsum.

8. Schlesien

(15.3% af filmens varighed)

Billedside: VED GÖRLITZ. Mennesketom motorvej med sønderskudt T-34 i vejkannten. Landevej. Tysk infanterist med afstandsmåler. To russere i uniform (mand og kvinde) føres bort af to soldater. Artilleri affyres. Landskab med enge og agre. Røgskyer. Ødelagt fabrikstag. Arbejdere ved drejebænke. Montage af en flymotor. Svejsearbejde på et køretøj. Arbejdere ved roterende maskindele. Kanonplatform. Detonationsrøg i landskabet.

TILBAGEEROBING AF LAUBAN. Soldat ser alvorligt frem for sig. En knyttnæve holder om munden på et maskingevær. Tysk soldaterkolonne. Rullende artilleri. Tyske soldater arbejder sig frem mellem murbrokker. En tysk kampvogn afgiver ild. Ødelagt T-34 kampvogn. Tyske soldater drager forbi beskadigede huse og ruiner. På gaderne ødelagt sovjetisk panser. Unge soldater i samtale med ældre civilister.

GOEBBELS I LAUBAN. Goebbels – sammen med en general og en SS-officer ved en feltkikkert. Goebbels taler med en oberst ved en kanon. Goebbels med ledsagere ved skydende artilleri. På torvet i Lauban hilser Goebbels med håndtryk på generaloberst Schörner og en ung infanterist omgivet af soldater i camouflagenuiform. Goebbels skridter fronten af. Goebbels hilser med håndtryk på en Hitlerjunge dekoreret med jernkorset. Goebbels klapper ham på skulderen. Optagelse af en række soldater, der er trådt an. Officer med ridderkors.

Lydside:

Dansk oversættelse:

På motorvejen til Dresden koncentrede Sovjet særligt stærke divisioner med det mål at indtage Görlitz.

Dansk undertekst:

66. Sovjet koncentrerer særligt stærke divisioner for at indtage Görlitz.
67. En sovjetisk kommissær og en kvinde i spidsen for en fangekolonne.

En sovjetisk kommissær og en uniformeret kvinde i spidsen for en fangekolonne.

Også i området ved Görlitz er krigen som ved vestfronten blevet en sag for hele folket.

Umiddelbart bag fronten fortsættes arbejdet til kanonernes torden.

Byen Laubans befrielse.

Mod denne forstad til Görlitz rettede tyske kampvogne og fodfolk et modangreb i begyndelsen af marts støttet af kampflyvere.

Efter lange, heftige kampe trænger de tyske tropper ind i byen den 6. marts efter at have ødelagt mere end 100 T-34 kampvogne i og omkring byen.

Samme dag besøgte Reichsminister dr. Goebbels det befriede Lauban.

I en fremskudt kanonstilling.

På Laubans torv bliver dr. Goebbels hilst velkommen af den kommanderende for hærafdelingen, Generaloberst Schörner. En kampgruppe fra førerens infanteri er trådt an.

Denne sekstenårige dreng fra Hitlerjugend, Wilhelm Hübner, har gjort sig fremragende bemærket som ordonnans for fodfolket under Laubans tilbageerobring.

Han modtog for få timer siden jernkorset.

Dr. Goebbels taler til soldaterne.

68. Ved Görlitz er krigen, som ved vestfronten blevet en folkesag.

69. Umiddelbart bag fronten fortsættes arbejdet til kanonernes torden.

70. Byen Laubans befrielse.

71. Støttet af kampfly, rettede tyske kampvogne og fodfolk i begyndelsen –

72. – af marts et modangreb mod denne forstad til Görlitz.

73. Efter heftige kampe trænger tyske tropper ind i byen den 6. marts, –

74. – efter at have ødelagt mere end 100 T-34'ere i og omkring byen.

75. Samme dag besøgte dr. Goebbels det befriede Lauban.

76. I en fremskudt kanonstilling.

77. På torvet bliver han hilst velkommen af generaloberst Schörner.

78. En kampgruppe fra infanteriet er trådt an.

79. Den 16-årige Wilhelm Hübner har gjort sig bemærket som ordonnans –

80. – for fodfolket.

81. Han modtog for få timer siden jernkorset.

82. Dr. Goebbels taler til soldaterne.

Bemærkninger: I store træk modsvares filmskildringen af de virkelige forhold. Det gælder kampene ved Görlitz, industriarbejdets fortsættelse i frontlinien og indbringningen af de sovjetiske kommissærer.

Også tilbageerobringen af byen Lauban fandt sted som skildret, mens Goebbels' besøg i Lauban er forskudt nogle dage i forhold til skildringen.

Byen Lauban (ca 20 km øst for Görlitz, som er den nuværende sydlige grænseby mellem DDR og Polen ved Neisse-floden) blev erobret af sovjettropper den 26.2.1945 og tilbageerobret af tyske tropper i dagene 1.-7. marts under store sovjetiske tab.

Formålet med tilbageerobringen var at genetablere herredømmet over vigtige jernbaneknudepunkter i Schlesien – hvilket ikke lykkedes.

Fortællemonsteret er som i den tidligere skildring fra Guben at koncentrere fremstillingen om enkeltpersoner og enkeltbegivenheder og dermed eksempler på succesfulde kampe, hvorved den overordnede militære situation trænges i baggrunden.

Goebbels' besøg i Lauban giver erobringen et skær af taktisk og strategisk vigtighed, som ikke modsvares af de faktiske forhold.

Historien tjener som forhistorie til Goebbels' senere tale i Görlitz, hvor han refererer til troppernes igangværende offensive kampe.

9. Sovjetisk terror

(3.6% af filmens varighed)

Billedside: Optagelse af mande- og kvindelig. Enkelte kvindelig med skudhuller i panden i fuld figur og i næroptagelser. De sidste optagelser viser et delvist blottet kvindelig, hvis fødder er snøret sammen med kæder.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Også i dette område har de bolsjevistiske udyr begået de værste forbrydelser. Disse undermenneskers dyriske handlinger får enhver anstændig tysker til at dirre af harme. Dette er de allierede til Roosevelts kristne soldater.

Drabshandlinger begået med grusom sadisme har også her vist de tyske soldater, at over for denne modstander nytter ingen vaklen eller nåde.

En kvinde slæbt til døde med jernkæder.

Dansk undertekst:

83. Også her har de bolsjevistiske udyr begået de værste forbrydelser.

84. Disse dyriske handlinger får enhver tysker til at dirre af harme.

85. Dette er de allierede til Roosevelts kristne soldater.

86. Grusom sadisme har vist de tyske soldater, at overfor det –

87. – nytter ingen vaklen eller nåde.

88. En kvinde, slæbt til døde med jernkæder.

Bemærkninger: Overgreb mod den tyske befolkning fra de allierede troppers side i slutfasen af krigen er forlængst kendt og dokumenteret. Dette gjaldt også den sovjetiske hær, der i betragtning af de indædte kampe på østfronten og erfaringerne med den tyske okkupationspolitik og de befriede koncentrationslejre, må vurderes som værende i stand hertil.

Der er derfor ikke grund til at tro, at optagelserne i dette afsnit er et falsum. En samtidig beretning*) meddeler, at der den 2. marts 1945 blev myrdet over 60 civilpersoner i byen Naumburg (ca. 12 km NV for Lauban). Det kan ikke afgøres, om optagelserne stammer herfra.

*) *En Laubanpræsts beretning i bogen »Die Tragödie Schlesiens 1945/46«.*

10. Goebbels i Görlitz

(15.8% af filmens varighed)

Billedside: Optagelse af en fuldt besat forsamlingshal. Med hævet arm hilser tilhørerne Goebbels, der ledsaget af en partifunktionær går op ad midtergangen. Derefter Goebbels på talerstolen afvekslende med optagelser fra salen. Der skiftes ofte billede. Goebbels optræder ca. på hver sjette optagelse. Der vises tilhørerportrætter af såvel ældre som unge, soldater, civilister, en enkelt nonne og dekorede soldater. Efter Goebbels tale vises partifunktionæren, der afslutter med den sædvanlige hilsen til Føreren.

Lydside:

Dansk oversættelse:

I Görlitz kalder Reichsminister Dr. Goebbels de tyske soldater og arbejdere til en ubøjelig kamp mod den bolsjevistiske fjende.

(Goebbels): »... at vore soldater, når de nu går i offensiven på den ene eller anden del af østfronten ikke føler eller udviser nåde eller barmhjertighed.

Enhver soldat, der allerede nu er i offensiv vil gå ind i denne kamp som en gudstjeneste.

Og når de fatter om deres geværer og bestiger deres kampvogne, da har de kun deres dræbte børn og deres voldtagne koner for deres indre blik.

Og et hævnens skrig vil rejse sig fra deres struber, som vil få fjenden til at blegne.

Som Føreren har overvundet tidligere kriser, sådan vil han også overvinde denne.

Dansk undertekst:

89. I Görlitz kalder Goebbels de tyske soldater og arbejdere –

90. – til ubøjelig kamp mod bolsjevikkerne.

91. ... at når nu vore soldater går i offensiven på østfronten –

92. – vil de ikke udvise nogen nåde eller barmhjertighed.

93. Enhver division, der nu er i offensiven, og som i de næste –

94. – måneder skal deltage i en storoffensiv, –

95. – går ind i kampen som til en gudstjeneste.

Han er fast overbevist om det.

Så sent som i forgårs sagde han til mig: »Jeg tror fuldt og fast på, at vi vil overvinde denne krise og jeg tror fuldt og fast på, at når vi indsætter vores nye angrebs-arméer, vil vi slå fjenden og jage ham tilbage, og jeg tror fuldt og fast på, at vi en dag vil kunne hæfte sejren til vore faner, så sikkert som jeg nogensinde har troet på noget.«

(Dirigent): Vor fører, Adolf Hitler
Sieg!

(Publikum): Heil!

(Dirigent): Sieg!

(Publikum): Heil!

(Dirigent): Sieg!

(Publikum): Heil!

Bemærkninger: Denne Goebbels-tale kendes kun fra filmudgaven og er direkte sammenlignelig både i sit indhold som i den filmiske gengivelse med den store tale i Berliner Sportpalast februar 1943.

Det er tydeligt, at tilskuerne i denne tale er stærkt bevægede og, trods forsøg fra filmfolkenes side til at forstærke tendensen, ikke er nær så fanatisk-begejstrede som tilskuerne i Sportpalast. Talens indhold er hadets og frygtens budskab. Ingen pardon... men hævn og gengældelse.

Til dette budskab danner den første del af ugerevyen optakten. Krigssituationen fremstilles mere optimistisk, end kendsgerningerne tillader. Det antydes, at friske tropper er ved at blive sat ind, det vises, at tyske tropper med succes har udført en modoffensiv, og det dokumenteres med billeder af civile terrorofre, at modstanderen ikke fortjener nåde eller barmhjertighed. Som det sidste trumfes i forsøget på at mobilisere offentligheden til en sidste desperat indsats, beretter Goebbels om, hvor fast Føreren er besluttet på at vende krigslykken, og hvor overbevist han er om, at det vil lykkes.

Det er tydeligt, at beretningen om Føreren virker gribende på forsamlingen. Dette motiv videreføres i ugerevyens sidste indslag om førerens besøg ved Oderfronten.

96. Når de fatter geværet og bestiger deres kampvogne, –

97. – har de kun deres dræbte børn og voldtagne koner i tankerne.

98. Og et hævnens skrig vil få fjenden til at blegne.

99. Som føreren har overvundet tidligere kriser, overvinder han også denne.

100. Han er sikker på det.

101. I forgårs sagde han til mig:

102. »Vi overvinder denne krise, og jeg er sikker på, at vi slår fjenden –

103. – og jager ham tilbage med vore nye angrebs-arméer.

104. Jeg tror fuldt og fast på, at vi en dag vil hæfte sejren til vore –

105. – faner. Så sikkert, som jeg nogensinde har troet på noget.«

106. Vor fører, Adolf Hitler. Sieg!

Heil!

107. Sieg!

Heil!

11. Hitler ved Oderfronten

Billedside: Hitler kommer gående med ledsagende officerer mod kameraet. Smilende ridderkorsindehaver. Hitler hilser på divisionskommandoens officerer med håndtryk. Hitler tager plads ved et bord. Der breddes et kort ud foran ham. Han vender sig mod to generaler (hær og luftvåben). Kameraet koncentrerer sig om Hitler. Hitler med ledsagere forlader bygningen, foran hvilken hilsende soldater venter. Gennem en spalier af hilsende soldater nærmer Hitler sig kameraet. En gruppe soldater venter ved Hitlers vogn, der ved sin start og afgang hilses begejstret.

Lydside:

Dansk oversættelse:

Føreren, hvis liv dag og nat er viet uafbrudt arbejde og omsorg for det tyske folks skæbnekamp, besøger en divisions-kommandostation i øst.

Stabsofficererne præsenteres for føreren.

Også blandt folkene er det rygtedes: »Føreren er her!« Soldaternes glade hilsen er som en troskabsed fra alle kæmpende til den mand, som holder Tysklands og Europas skæbne i sine hænder, og som vil mestre opgaven.

Dansk undertekst:

108. Føreren, hvis liv konstant er viet arbejde og omsorg for det tyske –

109. – folks skæbnekamp, besøger en divisions-kommandostation i øst.

110. Stabsofficererne præsenteres for føreren.

111. Også blandt folket er det rygtedes, at føreren er her.

112. Deres glade hilsen er som en troskabsed til den mand, –

113. – som holder Europas skæbne i sine hænder, og som vil mestre opgaven.

Bemærkninger: Dette er den sidste kendte filmoptagelse af Føreren, der i øvrigt i de sidste krigsår kun sjældent viste sig offentligt eller lod sig filme til ugerevyerne. Det er tydeligt, at Hitler er præget af dårligt helbred og ikke har den samme virilitet og overbevisende optræden som i en række tidligere filmoptagelser. Filmoptagelsen dækker et faktisk stedefundet besøg den 11. marts ved Oderfronten. Der er ingen politisk eller militær informationsværdi i indslaget. Det koncentrerer sig om Hitlers person og hans utrættelige arbejde for den endelige sejr.

Hitlers umådelige popularitet i den tyske befolkning og den respekt han nød, tilføjes nu et stænk af medlidenhed. Hitlers personlige fremtræden bruges psykologisk som et ekstra argument i propagandaen for at vende det tilsyneladende uundgåelige nederlag til fremgang og sejr.

**Filmserien indeholder følgende udvalgte
filmdokumenter:**

1:

Brüning 1930

Hindenburg 1932

Hitlers regeringserklæring 17. maj 1933

2:

Adolf Hitler i Wien

Den store tyske kunstudstilling, München 1938

3:

Joseph Goebbels om den totale krig

Den tyske ugerevy nr. 754/9 1945 marts 1945